

PITANJA ZAJEDNICA I PROCES POVRAATKA- 08.03.2009 god.

Moderator: Dobar dan svima i dobro došli u Medija centar na debatu koja za temu ima „Pitanja zajednica i proces povratka“. Naši panelisti kojima još jednom želim dobrodošlicu danas su: predsednik Vlade Kosova gospodin Hašim Tači, ministar za zajednice i povratak gospodin Saša Rašić, viši savetnik premijera za pitanja zajednica gospodin Srdjan Sentić i savetnik premijera za bezbednost Dukadjin Gorani koga očekujemo da dodje svakog minuta. Sada dajem reč gospodinu Tačiju. Izvolite.

Hašim Tači: Nalazimo se u trenutku naraslih posvećenosti za stvaranje boljih uslova za život svih građana Kosova, i u okviru toga program Vlade naše vizije svih institucija Kosova je zalaganje za jačanje demokratskog poretka na novom Kosovu u izgadnji multietničkog društva kroz obezbeđivanje da se svaki građanin koji živi na Kosovu oseća bezbedno i sigurno, i da se oseća ponosnim.

Kosovo je domovina svih njegovih građana bez razlike na etničku pripadnost.

Vlada Kosova, i ja lično, zalažemo se za blagostanje Kosovskih Srba i blagostanje svih ostalih zajednica na Kosovu, uz poštovanje Ustava Kosova, ali i uz poštovanje i potpunu implementaciju dokumenta predsednika gospodina Ahtisarija.

Učinjen je dragocen rad od strane ministarstva za povratak i zahvalio bi se savetniku Srđanu, koji je u okviru svog posla obavio svoje obaveze koje mu pripadaju po Ustavu Kosova i po dokumentu predsednika gospodina Ahtisarija, i kao predsednika konsultativnog saveta za zajednice.

Naravno da je i srpska zajednica bila i biće zaštićena i integrisana u Kosovske institucije, u Skupštini, Vladi i drugim dotičnim lokalnim intsticijama. Ali mi ćemo povećati svoje angažovanje za njihovo uključivanje kako bi se oni ekonomski i fizički osećali sigurnijim. I obavićemo sve poslove koje smo u stanju da obavimo kako bismo njihove živote olakšali.

Politika Vlade Kosova nam omogućava povratak ljudi koji žele da se vrate na teritoriju čitavog Kosova. Svaki pedalj naše domovine je domovina svih. To se može preispitivati i prodiskutovati kako bi bilo što fleksibilnije, da se za one koji su interno raseljeni omogući što bolji pristup i povratak.

Kosovska Vlada je potpuno angažovana na širenju procesa povratka u mestima, posebno srpskim mestima gde bi se srpska zajednica bolje i komotnije osećala pri povratku.

Prvi primer angažovanja Vlade Republike Kosova je sprovođenje projekta povratka u Lapljem Selu.

Preko kancelarije za zajednice i Ministarstva za zajednice i povratak mi ćemo nastojati da sprovedimo niz projekata za stabilizaciju svih zajednica na čitavoj teritoriji Kosova.

Ovi projekti odnosiće se na ljude koji su najviše nezaštićeni, i dalju pomoć za stanovanje. I za one koji su na jedan ili drugi način bili raseljeni. Pravo na svojinu je sigurno i zagarantovano i nedodirljivo.

Vlada, na čijem sam čelu, osiguraće i obezbediće dodatnu finansijsku pomoć za Srbe i ostale zajednice. Ova finansijska sredstva će biti povećana u okviru zahteva i koncept projekata koji će biti implementirani.

Medjutim, s druge strane pozivam sav politički lideršip kosovskih Srba, kao što smo mi ovde danas i zajednički radimo, da oni koriste svoju snagu i utiču na lokalnu mesnu

zajednicu, govorim sada o srpskoj zajednici, da učestvuju u izgradnji novog života, novog društva naše zajedničke budućnosti u okviru institucija i poštovanja zakona.

Kosovska Vlada se zalaže za zajednički rad svih, za pomaganje novog održivog Kosova, gde će svi živeti i podići svoju decu u miru i održivoj zemlji.

Mi poštujemo legitimno interesovanje Beograda za Srbe građane Kosova. S druge strane, u interesu je Kosova da imamo dobro susedstvo sa svima, i u interesu je mira i regionalne saradnje.

Mi ćemo ispoštovati dokument predsednika gospodina Ahtisarija, i naravno uz odgovarajuću saradnju u dotičnim raznim oblastima kao što su: obrazovanje, povratak, socijalno blagostanje, kulturno nasleđe, pitanja raseljenih. Glavni elementi sveobuhvatnog predloga imaju za cilj pomoć prema srpskoj zajednici Kosova kroz reformu lokalnih vlasti, i stvaranju većeg stepena novih opština sa većinskim srpskim stanovništvom. Vlada ide napred projektom reforme lokalne vlasti ili decentralizacije.

Međutim, istovremeno imamo neka odugovlačenja iz razloga što srpska zajednica na Kosovu ili određeni mehanizmi su bili ometani da rade ozbiljnije i konkretnije sa Prištinom. Reforma lokalne vlasti će pomoći srpskoj zajednici na Kosovu, normalizaciji kao i njihovoj integraciji. Srpska zajednica će biti uključena u svim institucijama naše zemlje, kao i u odlučivanju u novim opštinama kako bi išli zajedno napred. Ohrabrujem sve centralne i lokalne vlasti i autoritete da nastave sa njihovim naporima u podsticanju dobrog upravljanja radi uključivanja Srpske zajednice i svih ostalih zajednica u društvene, političke i ekonomske strukture sa posebnim naglaskom u obrazovanju.

Želim takodje naglasiti da Kosovska Vlada razvija posebne kvote pri zapošljavanju u institucijama, centralnim i javnim, koje će stvarati nova radna mesta i koje će obezbediti afirmativnu zastupljenost za zajednice. Ovde se radi o zakonu za zaštitu i promociji zajednice i njihovih članova, i procenta njihovog predstavljanja zastupljenosti kao što je utvrđeno od strane vlade. Takodje, Vlada čini maksimalne napore da vodi računa za produbljivanje međuetničkog dijaloga među zajednicama i za podržavanje povratka. Značajno je da u poslednjoj godini imamo pozitivan trend povratka raseljenih, mada simboličan na Kosovu. Ja sam zajedno sa ministrima obišao pripadnike srpske zajednice koji su se vratili, i značajno je da su se oni vratili, smestili i počeli novi život, zajednički sa svima ostalima koji žive na tim lokacijama. Naravno, da je ostalo da se još mnogo toga uradi za njihov povratak, za potpuno pomirenje i za zajednički život u pravom smislu kao što je i planirano našim obavezama. Želim da ovaj susret bude i jedna vrsta neposrednog komuniciranja sa vama, jednog neposrednog dijaloga, naravno i pitanja i odgovora, kao i komentara javnog mnjenja. i to bi bio samo uvod za vaša pitanja. Stojimo vam na raspolaganju i hvala na pažnji.

Besnik Gaši-TV KLAN KOSOVA: Gospodine Tači, da li će Vlada Kosova pomoći stanovnicima porušene zgrade, koja se urušila nedavno u severnom delu Mitrovice_

Hašim Tači: Vlada Republike Kosova i ja lično ne delimo ljude na severno i južno niti na osnovu etničke pripadnosti. Vlada će dati podršku svim građanima koji imaju potrebu za pomoć.

Predrag Radonjić-GLAS JUGA: Možete li nam odgovoriti, pošto je srpska zajednica od strane Beograda prevashodno upućena na saradnju sa UNMIK-om, a vaši odnosi sa UNMIK-om nisu na nekom najboljem nivou, ako tako možemo najblaže reći, kako vi gledate na to pitanje saradnja sa UNMIK-om u kontekstu srpske zajednice na Kosovu?

Hašim Tači: Ja cenim doprinos svakog mehanizma, bilo domaćeg ili međunarodnog. Uloga UN-a na Kosovu je bila krucijalna za prevazilaženje i uspešno sučeljavanje sa demokratskom tranzicijom. Mi danas živimo u jednoj novoj realnosti gde imamo prisustvo evropske zajednice, imamo prisustvo ICO-a, EULEX-a, takođe postoje institucije koje rade shodno Ustavu i dokumentu Ahtisarija, dakle lokalne i legitimne institucije, i najbolji put za prevazilaženje svih otvorenih pitanja između zajednica je neposredan dijalog. Stoga mi vodimo neposredan dijalog, radimo u afirmativnom smislu da sprovodimo konkretne projekte, i da svi prioriteti budu zajednički našeg zajedničkog života, naše zajedničke domovine, i svaka promena bez obzira odakle dolazi je dobrodošla. Moram ponovo naglasiti da je uloga UNMIK-a koliko toliko prevaziđena, a samim tim je prevaziđena i rezolucija 1244.

Jasmina Stojkovic-TV MOST: Gospodine Taci, ja ne znam da li ste slučajno napravili previd ili je to slučajna zasluga vaših savetnika, pa spominjete Laplje Selo kao mesto povratka Srba. Za vasu informaciju, ukoliko je niste dobili od vaših savetnika, iz ovog mesta nije bilo iseljavanja Srba. Ima drugih mesta na Kosovu koja su u potpunosti očišćena od Srba ali Laplje Selo ne. I vezano za finansijsku pomoc Srbima, recite mi na koji način to planirate da uradite? Ako znamo da je nezaposlenost albanske zajednice, po podacima međunarodne banke, 48%. ako su na pomolu socijalni nemiri, ako vam danas iz Austrije vraćaju Albanske azilante, šta ćete sa njima?.Šta ćete sa većinskom zajednicom? I gde su u celoj toj priči Srbi?

Hašim Tači: Srbi kao i svi građani Kosova su ispoštovani a njihova prava su zagarantovana i po ustavu. S druge strane projekat „Laplje Selo“ je afirmativni projekat za nov život. Mi se nećemo zaniteresovati samo oko urgentnih ili hitnih pitanja, nego i za konsolidaciju novog života. To je i jedna afirmativna odluka Vlade Republike Kosovo za život ljudi koji zaista nisu bili raseljeni. Treba znati da postoje zaista neophodne potrebe za stvaranjem boljih uslova i za stanovanje, infrastrukturu, vodovodnu mrežu i uopšte za nov život. Dakle, to je bio jedan afirmativni projekat u smislu podstcanja na potpunu konsolidaciju zajednica u novom životu ovde. S druge strane, sve ono što nam nedostaje ili što se zahteva jeste i jedna bolja saradnja od strane lokalne zajednice, a to je da nam omoguće istinsku komunikaciju za implementaciju projekata za koje imamo mogućnosti i finansijskih sredstava i želju da se oni realizuju. Ja sam tražio da radimo konkretno u izvlačenju onih ljudi koji žive u nekim vilama na Brezovici i da im obezbedimo objekte za nov život. Jednostavno, da na Kosovu vise nenamo objekate sa raseljenima. Želimo da izgradimo nove objekte, nove zgrade za početak novog života tih ljudi. U redu, imamo prepreku iz političkih motiva pa se predstavlja da imamo raseljene i unutar Kosova. Volja Vlade Kosova je da se stvore mogućnosti za nov život, mogućnosti za oživljavanje novih projekata, uz punu podršku Vlade Kosova. Ova ponuda je i danas otvorena, a biće i sutra, u interesu je same Srpske zajednice i u interesu

je njihove budućnosti, budućnosti njihove dece. Vlada Kosova i institucije su i njihove oni su zastupljeni u njima, a volja, spremnost i zalaganje države je upravo usmereno u tom pravcu i tako je na čitavoj teritoriji Kosova. Što se tiče velikog broja nezaposlenih, na Kosovu smo imali jedan vek zaostajanja. Zaostajanje koje se odrazilo i reflektovalo socijalnom krizom za sve zajednice i građane. Ali Kosovo se menja pozitivno. Pogledajte i ocene Medjunarodne javnosti i Evropske Unije, Nato-a, SAD-a i svetskih medija, svi oni su pozitivno ocenili progresivnost i dobar rad Vlade Kosova. I ovaj današnji susret je susret informisanja i posvecenosti za konkretne korake ili projekte za stvaranje boljih uslova za srpsku zajednicu i za sve zajednice. Mi samo kroz afirmaciju svih zajednica možemo izgraditi istinski demokratski poredak, da nastavimo sa dobrim upravljanjem sa vladavinom zakona, sa oštrom bitkom protiv korupcije i organizovanog kriminala svih vrsta, bez obzira gde se pojavi na teritoriji Kosova. U prosloj godini smo primili „izveštaj o progresu“ Evropske komisije, koja je ocenila rad institucija Kosova i naravno izazova koje danas imamo. U njemu se zahteva ukljucivanje svih institucija u resavanju postojećih problema. Ove godine ćemo imati i analizu „Fizibiliteta“ i ja sam siguran da će biti jedna pozitivna ocena u odnosu na rad institucija i korake koje je Kosovo preduzelo u demokratskim reformama i u zakonodavstvu i u privredi, ali i u politici. Stoga svi pozitivni koraci koji se čine, svaki pozitivan i dobar posao koji je u interesu zemlje i svih gradjana, ali i izazove koje imamo, sa istima ćemo se svi zajednički suočavati.

Srdan Sentić: „Projekat Laplje Selo“ je direktan produkt protokola koji je 2006. godine potpisan između Beograda i Prištine, gde se dozvoljava i povratak ne samo u mestima gde su ljudi ranije živeli već i u mestima gde se ljudi osećaju bezbedno, što ekonomski, što fizički.

Saša Rašić: Takođe bih dopunio i premijera i Srdjana da će „Projekat Laplje Selo“ zbrinuti ljude ne samo povratnike iz kolektivnih centara koji se nalaze u Srbiji, već i interno-interno raseljena lica koja se nalaze na centralnom Kosovu, a jedan deo će ići socijalnim slučajevima.

Jovanović Stojan - BETA- Postaviću nekoliko pitanja. Imam dva pitanja za premijera. Vi se gospodine Tači često pozivate na plan Martija Ahtisarija, maltene, svi su oni zakoni koji proizilaze iz tog plana usvojeni ili su u procesu usvajanja u Skupštini Kosova. Jedino zakon o povratku prognanih i povraćaju imovine nije usvojen, niti je u proceduri, koliko ja znam. Drugo pitanje je da li biste zabranili ulazak predsedniku Borisu Tadiću na Kosovo? Za ministra Rašića - Koliko je Srba vraćeno za vreme njegovog mandata? Pitanje za savetnika Sentića - Posto pričamo o povratku, da li znate da je veliki broj ljudi iz sela Pasjane kod Gnjilana napustilo Kosovo?. Pitanje za gospodina Goranija - Da li je on kao savetnik premijera zadužen za bezbednost informisan o incidentu između gospođe Rade Trajković i pripadnika KPS-a koji se dogodio na Merdaru i zamolio bih da nam kaže nesto o tome?

Hašim Tači: Naravno da se pozivam i radim po Ahtisarijevim dokumentom. To je sveobuhvatni dokument, koji je usvojila skupština Kosova. To je dokument koji je puno

diskutovan u međunarodnoj zajednici, posebno kada je naša stvarnost u pitanju jer ovaj dokument obuhvata upravo stvarnost. Povratak nije stvar zakona već je to neotudljivo pravo za povratak u svoje domove svih ljudi.

Reći su vam i za Radu Trajković. Svako lice koje ulazi ili izlazi sa Kosova dužno je da poštuje zakone Republike Kosova, stoga i gospođa Trajković verujem da ne želi da izbegava zakon, ali se suočila sa nepoštovanjem zakona.

Što se tiče Tadića, on je bio jedan od prvih političara koji je posetio novu republiku posle 17. februara. Svi predsednici svih zemalja su poslali svoje poruke za Kosovo, to su poruke stalnih kontakata svih zemalja regiona. U interesu je Kosova i Srbije za stvaranje boljih uslova i međusobnog poštovanja, za otvaranje evropske perspektive. Mi ne branimo nikom da poseti Kosovo, ali taj neko mora da poštuje zakon Kosova. Treba se usmeriti ka stvaranju boljih uslova za komunikaciju i saradnju, a ne zabrani i nepoštovanju. Treba tražiti bolje uslove za primenu demokratskih kriterijuma. Mi smo uvek bili za dijalog, i Priština je za komunikaciju. Slobodno od danas pozivam Tadića da poseti Prištinu, i spreman sam da ga dočekam u svoju kancelariju u Prištini. Mi smo lideri i treba da ostavimo emocije po strani. Treba da gledamo u integracije u NATO i Evropu. Komunikacijom niko nije izgubio. Dijalog Prištine i Beograda je neminovan, i dogodiće se pre ili kasnije. To je u interesu države koju predstavlja Tadić. Tadić odlično zna realnost na Kosovu. Ja znam da ima veliki pritisak javnost u Srbiji, ali poslednja istraživanja pokazuju da se polako oslabavaju tog pritiska. Imamo odlične odnose sa svima u susedništvu, npr. sa Makedonijom smo završili proces demarkacije, imamo odlične odnose sa Albanijom, Crna Gorom. Sve su to zemlje koje su priznale nezavisnost. Naše zemlje nisu jedine koje su imale oružani sukob, i vreme je da živimo u miru i da gledamo u evroatlanske integracije.

Ministar Rašić: Odgovorinju na pitanje koje ste meni postavili. Istina je da je 2008 bio slab povratak, tačnije 664 lica je vraćeno na Kosovu, a 222 Srba je vraćeno. Tokom mandata pokrenuta su 3 veća projekta, a to je povratak u Laplje Selo, gde će biti podržano 60 povratničkih porodica, zatim povratak 20 porodica u mestu Klobukar - opština Novo Brdo. Takođe u selu Sinaje - opština Istok, biće vraćeno 20 porodica.

Srdjan Sentić: Da, ja sam iz Gnjilana, i znam za slučaj u Pasjanu da je 120 porodica napustilo to selo nakon proglašenja nezavisnosti. To je jedan problem sa kojim svi mi moramo da se suočimo, da radimo više na simultanim projektima povratka i stabilizacije zajednica. Kao što je premijer rekao, u toku je izrada kvota prema kojoj će se raditi na jednakoj zastupljenosti svih zajednica i biće više ulaganja u sredinama gde žive Srbi.

Novinar: Gospodine premijeru, prvo da se zahvalim Medija centru koji šalje pozitivnu poruku zajednicama, a kao drugo drago mi je da je da su 99% novinara mlađi novinari koji ne pripadaju starijim srpskim novinarima, koji su odgovorni za albansko-srpski sukob. Mi znamo za slučaj 1981 godine u Gnjilanu ili slučaj Prekale kada novinar NIN-a iznosi naoružanu srpkinju. Kao kolege ne treba da govorimo Mi i Vi. Preći ću i na pitanje. Upravo postavljam pitanje, novinari ne treba da zaborave šta treba uraditi za

povratnike svih nacionalnosti. Samo iz Švedske 86000 Albanaca je proterano, i pitanje je da li će Vlada uraditi nešto za sve ljude ili ćemo nastaviti sa podelama na Mi i Vi?

Hašim Tači: Naše zalaganje je za sve građane Kosova, celi svet zna šta je bilo na Kosovu, i 1998 i 1999 a i pre. Zajedno smo prošli tešku prošlost i ne treba da je ponovimo više ikada. Imali smo proganjanje ljudi 1998 i 1999 godine, ali smo imali i odlazak pogrešan korak Beograda što je zatvorio Kosovsku agenciju za imovinu. Vi znate, većina njih koji su se žalili bili su Srbi. Dakle i Beograd može da pomogne ovaj proces, a ne da ometa kroz politizaciju. Srba od 1999, i to je realnost, i nisam ovde da krivim nekoga. 11 godina smo o tome pričali. Ovde sam da dam najbolje poruke za zajednički život svih ljudi koji žele da žive u svojoj kući jer im je to neotuđivo i zagarantovano pravo. Ovo pitanje ne treba politizariti. U svakom slučaju treba verovati pravdi, tako je uvek bilo. Moji su naponi usmereni ka povratku svih.

Bio je pogrešan korak Beograda što je zatvorio Kosovsku agenciju za imovinu. Vi znate većina njih koji su se žalili bili su Srbi. Dakle i Beograd može da pomogne ovaj proces, a ne da ometa kroz politizaciju.

Glas Juga: Nameće se pitanje Severa Kosova. Šta Vlada može učiniti i kako može da ostvari svoje ciljeve?

Hašim Tači: Mi radimo više projekata od naselja do naselja, i povećavamo međusobni dijalog i finansijsku podršku. Traže se projekti za bolji život. Dakle, radićemo konstantno na projektima koji će stvoriti bolju klimu i bolji život na Kosovu.

Novinar: Gospodine Tači rekli ste nešto o reformi lokalne vlasti kao i da će ta reforma da doprinese boljem povratku. O kom se projektu radi i kako će reforma uticati na povratak Srba?

Hašim Tači: Ahtisarijev paket se ne odnosi samo na Srbe, već na sve zajednice. On obuhvata reformu lokalne vlasti koja je dobra za sve. Taj dokument je prošao Skupštinu Kosova i ima međunarodnu podršku stoga je reforma vlasti potpuno afirmativno i nešto što dovodi vlast građanima.

Stojan Jovanović: Samo da konstatujem nešto, ministar kaže, vratilo se 220 Srba, a savetnik kaže da je 120 porodica napustilo Pasjane, ako je dobar prevod. Ako su porodice dvočlane, onda je rezultat da je više Srba napustilo Kosovo nego što se vratilo.

Srdan Sentić: Ja sam odgovorio na srpskom, mislim da vam nije bio potreban prevod, o tome da je 120 porodica napustilo Pasjane.

Stojan Jovanović: Dakle više je napustilo nego što se vratilo.

Hašim Tači: Trend povratka je pozitivan, radi se o trendu koji će se nastaviti i ovo je moje zalaganje i zalaganje svih institucija zemlje zemlje koje niko ne može da spreči.

Poslednje tri godine nije bilo etničkih incidenata. U okviru mojih dužnosti želim da prezentujem medijima i Beogradskim autoritetima. Beograd svakog dana traži lisice ćelije i za mene, ali ja ponovo pozivam Tadića da dođe u moju kancelariju da se rukujemo i uspostavimo međudržavnu saradnju. To je najbolje i za Srbiju, bolje nego da se gledamo kao u vreme hladnog rata.

Stojan Jovanović: Ja nisam govorio o vašem zalaganju za trend, već sam pokušao da uporedim cifre. Jedan kaže 220 se vratilo, a vaš savetnik kaže da je 120 porodica otišlo sa Kosova, dakle više je otišlo nego se vratilo.

Srdan Sentić: Ja sam i odgovorio, to je jedan problem, moramo promeniti koncept. Dakle ne treba raditi samo na povratku već i na stabilizaciji zajednica. Treba više ulagati i upravo je premijer pomenuo da će više sredstava biti izdvojeno ove i naredne godine. Drago mi je da što ste postavili to pitanje.

Moderator: Ima li još pitanja? Nema! Hvala puno!